

Odbor informačních služeb
Oddělení podpory uživatelů

Vážená paní

.....

V Praze dne 05. 06. 2024
Č. j.: CSU-006594/2024-29
Zn.: Z-04234-CEN-24
Počet listů: 1 | Počet příloh: 2 | Listů příloh: 5
Vyřizuje: Mgr. Štěpánka Zelenková
Tel.: 274 052 430
E-mail: stepanka.zelenkova@czso.cz

Věc: Odpověď na žádost o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Vážená paní .....,

na základě Vaší žádosti ze dne 21. května 2024 o poskytnutí následujících informací:

- Výši vážené průměrné sazby DPH v letech 2015 –2023 podle modelu WAR nebo jakéhokoliv jiného modelu nebo výpočtu (tato sazba by měla být poskytována evropské unii pro jejich reporty)
- vysvětlení výpočtu sazby
- výši daňové mezery DPH tzv. VAT GAP. V letech 2015 –2023 a použitou metodu jejího výpočtu, pokud ČSÚ nějakou analýzu v uvedených letech prováděl

Vám Český statistický úřad (dále jen „ČSÚ“) k Vaším otázkám sděluje následující:

- Dostupné údaje o výši vážené průměrné sazby DPH podle modelu WAR za požadované období Vám zasíláme v příloze č. 1.
- Stručné vysvětlení výpočtu sazby WAR najdete v příloze č. 2. Pro další doplňující informace můžete využít také následující odkaz:
<https://www.sav.sk/journals/uploads/0620130507%2015%20Kostakova%20-%20Z%C3%ADkov%C3%A1%20+%20RS.pdf>.
- Pokud se jedná o výši daňové mezery DPH tzv. VAT GAP v letech 2015 –2023, doporučujeme Vám obrátit se na Ministerstvo financí ČR (www.mfcr.cz, e-mail: podatelna@mfcr.cz, ID datové schránky: xzeaauv).

Pokud jde o metodu jejího výpočtu, ČSÚ prováděl analýzu za rok 2018 a její popis je součástí materiálu Popis výpočtu HND (GNI Inventory) a to od str. 314 dále (viz https://apl.czso.cz/nufile/GNI18_CZ_cz_11.8.2021.pdf).

S pozdravem

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WAR	18,9429	18,9045	18,8680	18,8187	18,7778	18,4913	18,1786	18,2619

Stručný popis WAR – dle roku 2022

Postup odhadu WAR za rok 2022 byl stejný jako v předchozích letech – od roku 2011.

Ilustrativně uvádíme popis pro rok 2022. Pro rok 2022 byl výpočet WAR založen na údajích národních účtů za rok 2020 publikovaných v červnu roku 2022 s využitím dat z „Příznání k dani z přidané hodnoty“ rovněž za rok 2020. Použité údaje ročních národních účtů jsou v klasifikaci CZ-CPA a CZ-NACE.

VÝPOČET VÁŽENÉ PRŮMĚRNÉ SAZBY DPH ZA ROK 2022

WAR Calculation for 2022
calculated on the base 2020
base by rates of 2022

WEIGHTED AVERAGE RATE of VAT - WAR

Description	VAT rates PY			VAT rates 1			Total taxed	Exempt	TOTAL
	10%	15%	21%	10%	15%	21%			
Households final consumption (incl. Social Transfer in Kind)	21 532	39 743	65 965	231 974	426 505	806 703	1 592 422	867 120	2 459 542
small firms compensation	308	568	943	3 317	6 098	11 534	22 768	12 397	35 165
Households final consumption after compensation	21 224	39 175	65 022	228 657	420 407	795 169	1 569 654	854 723	2 424 377
Intermediate consumption of government - S13	2 924	2 839	10 928	31 501	30 660	127 445	206 298	41 629	247 927
Intermediate consumption of non-profit institutions - S15	439	208	1 116	4 684	2 252	12 841	21 541	8 016	29 557
Intermediate consumption of other sectors (S11, S12, S14)	3 229	7 349	36 120	34 825	79 221	402 761	563 506	180 328	743 834
Gross fixed capital formation of government - S13	0	2 015	10 544	0	20 299	115 265	148 122	38 452	186 574
Gross fixed capital formation of NPISH - S15	0	70	155	0	708	1 716	2 649	601	3 250
Gross fixed capital formation of other sectors (S11, S12, S14)	0	5 473	17 159	0	58 518	189 748	270 897	26 089	296 986
TOTAL	27 816	57 130	141 043	299 668	612 065	1 644 945	2 782 668	1 149 837	3 932 505
Weights	0,009996	0,020531	0,050686	0,107691	0,219956	0,591140	1,000000		
	0,001000	0,003080	0,010644	0,010769	0,032993	0,124139			
WAR	18,2625								

Zdrojová data

Hlavním zdrojem dat pro výpočet vážené průměrné sazby DPH (WAR) za rok 2022 byly údaje ze semidefinitivní verze tabulek dodávek a užití za rok 2020¹. Tyto tabulky jsou součástí systému národních účtů ČR, který je sestavován na základě metodologie Evropského systému národního účetnictví 2010 (ESA 2010). Tabulky dodávek a užití obsahují publikované údaje o výdajích na konečné užití² a o mezispotřebě v roce 2020 (základního roku), které jsou uvedeny v kupních cenách, tj. včetně daně z přidané hodnoty (DPH). Z tohoto důvodu výpočet WAR probíhá následujícím způsobem: nejprve je nutné z výdajů na konečné užití a z mezispotřeby v základním roce 2020 vyloučit DPH, a to na základě sazeb platných v roce 2020; následně je tento základ bez DPH (za jednotlivé agregáty) použit pro výpočet WAR v roce 2022, a to s použitím sazeb daně roku 2022.

Mezi lety 2021 a 2022 sice nedošlo ke změně výše sazeb, ale došlo ke změně (od 1. 1. 2022) zatřídění dílčích komodit do sazeb daně, proto bylo nutné do výpočtu zapracovat časový posun mezi lety 2021 a 2022. V průběhu běžného roku 2022 nedošlo k dílčí změně v zatřídění komodit do sazeb daně, proto běžný rok obsahuje jedno období a je zde zároveň uplatněn časový posun.

¹ Tabulky publikované na webových stránkách ČSÚ k 30. červnu 2022.

² Výdaje na konečnou spotřebu domácností a tvorba hrubého fixního kapitálu.

Úprava výdajů na konečnou spotřebu domácností

Pro účely výpočtu WAR jsou předmětem daně výdaje na konečnou spotřebu domácností v domácím pojetí (tj. výdaje očištěné o nákupy rezidentů v zahraničí a doplněné o nákupy nerezidentů na ekonomickém území ČR)³. Tato hodnota je dále snížena o položky, které nejsou zdanitelné, např. samozásobení nebo ilegální aktivity. Na druhou stranu, naturální sociální dávky (pouze nakoupené od tržních výrobců – D.632), které jsou dle ESA 2010 součástí výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí a neziskových institucí sloužících domácnostem, jsou pro účely výpočtu vážené průměrné sazby přesunuty do spotřeby domácností.

Mezispotřeba a tvorba hrubého fixního kapitálu

Vedle výdajů na konečnou spotřebu domácností je zdaňovaným základem pro účely výpočtu WAR rovněž mezispotřeba a tvorba hrubého fixního kapitálu těch ekonomických subjektů, které nejsou plátcí DPH, a dále ta část mezispotřeby a tvorby kapitálu, u níž plátcí DPH nemají nárok na odpočet daně na vstupu.

Jelikož matice⁴ mezispotřeby za jednotlivé sektory nejsou standardně sestavovány, byly modelově rozvrženy na základě matice mezispotřeby za celé národní hospodářství a odvětvové struktury jednotlivých sektorů. Celkové údaje za mezispotřebu jsou podle sektorů a odvětví přímo navázány na účet výrobků a služeb a odpovídají publikovaným údajům i za jednotlivé sektory⁵. Stejným způsobem byly pro jednotlivé sektory propočteny i matice tvorby hrubého fixního kapitálu, které navazují na pořízení nových hmotných a nehmotných fixních aktiv a údaje rovněž odpovídají publikovaným údajům⁶.

Takto vypočtené matice mezispotřeby a tvorby fixního kapitálu za jednotlivé sektory pak byly pomocí podílů plátců a neplátců rozděleny tak, aby bylo možné určit základ, který je zdaňován, tj. tu část mezispotřeby a tvorby hrubého fixního kapitálu, u níž nemají ekonomické subjekty nárok na odpočet DPH, takže v kupní ceně je obsažena i DPH.

Do propočtu vážené průměrné sazby DPH za rok 2022 jsou stejně jako v minulosti zahrnuty i cennosti, které jsou součástí konečné spotřeby domácností a mezispotřeby (za neplátce DPH). U těchto cenností jsou standardně uplatňovány sazby DPH dle přehledu sazeb DPH, který je každoročně aktualizovaný ministerstvem financí. Cennosti komoditně přísluší do CZ-CPA 321 (Klenoty, bižuterie a příbuzné výrobky) a CZ-CPA 900 (Tvůrčí, umělecké a zábavní služby).

Propočet podílu plátců a neplátců

Tabulky dodávek a užití v České republice (ČR) používají pro zachycení odvětví agregovaná data na úrovni modifikované CZ-NACE 3, která je upravena pro účely národních účtů. Na této úrovni byly stanovovány i podíly plátců a neplátců pro jednotlivé směry užití (mezispotřebu a tvorbu hrubého fixního kapitálu) ve všech odvětvích a sektorech. Tyto postupy jsou shodné s postupy od roku 2011.

Ke stanovení podílu plátců a neplátců byly použity dvě základní metody, které kombinují data z přiznání k dani z přidané hodnoty a údaje z tabulek dodávek a užití.

Metoda C – metoda výstupů (stanovení přes produkci) – se opírá o uskutečněná zdanitelná plnění plátců z přiznání k DPH a upravenou produkci v daném odvětví a sektoru z tabulek dodávek a užití. Tato metoda byla aplikována hlavně v sektorech nefinančních podniků (S.11) a domácností (S.14).

³ Údaje odpovídají publikovaným údajům na webových stránkách ČSÚ k 30. červnu 2022.

⁴ Tj. v členění za odvětví (CZ-NACE - Klasifikace ekonomických činností, rev.2) a komodity (CZ-CPA - Klasifikace produkce).

⁵ Tabulka publikovaná na webových stránkách ČSÚ k 30. červnu 2022.

⁶ Tabulky publikované na webových stránkách ČSÚ k 30. červnu 2022.

Metoda E – metoda vstupů (stanovení přes mezispotřebu) – využívá přijatá zdanitelná plnění z příznání k DPH, u nichž mají subjekty nárok na odpočet, a upravenou mezispotřebu s tvorbou hrubého fixního kapitálu. Tato metoda byla využita hlavně v sektorech finančních institucí (S.12), vládních institucí (S.13) a neziskových institucí sloužících domácnostem (S.15), tj. sektorech a odvětvích, v nichž může být velká část produkce osvobozena od daně.

Dále byly použity dvě doplňkové metody: **metoda F** – formální úprava zaokrouhlením (pokud vypočtený podíl metodou C nebo E přesahuje hodnotu 1) a metoda G – kombinovaná metoda.

Metoda G – kombinovaná metoda – je použita pouze ve výjimečných případech. Nejčastěji je to v případě, že propočet metodou C či E je v daném roce nevěrohodný např. extrémní výkyv v důsledku použití malých hodnot, ze kterých je poměr počítán. Nejčastěji je tento problém řešen buď propočtem input koeficientu, který je založen na údajích z příznání k DPH (podíl nároku na odpočet za daň na vstupu a celkové daně na vstupu), nebo použitím podílu plátců z o stupeň výše agregovaných odvětví nebo příbuzného odvětví. Vždy se tedy jedná o nějakou formu propočtu, který je založen na údajích, které se používají i u metod C a E.

Stanovení vah jednotlivých sazeb v komoditních skupinách

V základním roce 2020 v ČR existovaly tři sazby DPH (základní, snížená a druhá snížená sazba DPH) a v některých případech úplné osvobození od DPH.

V předchozím roce 2021 (časový posun) v ČR existovaly tři sazby DPH (základní, snížená a druhá snížená sazba DPH) a v některých případech úplné osvobození od DPH.

V běžném roce 2022 v ČR existovaly rovněž tři sazby DPH (základní, snížená a druhá snížená sazba) a v některých případech úplné osvobození od DPH.

Aby bylo možné v základním roce vyloučit z výdajů na konečné užití a z mezispotřeby (v kupních cenách) hodnotu DPH, bylo třeba určit váhy jednotlivých sazeb daně (příp. osvobození od daně) v jednotlivých komoditních skupinách (tj. trojmístné CZ-CPA skupiny). Pokud byly všechny komodity v dané komoditní skupině zatříděny v jedné sazbě daně (či zcela osvobozeny), nebylo třeba žádné stanovení vah jednotlivých sazeb provádět (váha jedné sazby daně či osvobození od daně se rovnala 1).

Rozčlenění každé komoditní skupiny do jednotlivých sazeb daně bylo prováděno na nejnižší možné úrovni CZ-CPA 3 a jednotlivé skupiny sazeb daně byly následně váženým průměrem agregovány na úroveň CZ-CPA 2, tj. na úroveň, na které je celkový výpočet prováděn. Váhami byly údaje o spotřebě domácností, mezispotřebě a tvorbě hrubého fixního kapitálu za celé národní hospodářství ve struktuře CZ-CPA 3, které byly naposledy dostupné ze semidefinitivní verze tabulek dodávek a užití za rok 2020 (použito pro agregaci vah sazeb roku 2020, 2021 a 2022).

Váhy byly stanoveny pro každou složku užití zvlášť, přičemž v případě mezispotřeby a tvorby hrubého fixního kapitálu⁷ byly stanoveny i pro jednotlivé sektory. Váhy byly stanoveny zvlášť pro základní rok 2020 (použití údajů z roku 2020, s pravidly zdanění z roku 2020), dále pro rok 2021 (použití údajů z roku 2020, s pravidly zdanění v roce 2021) a pro běžný rok 2022 (použití údajů z roku 2020, s pravidly zdanění v roce 2022).

Ve většině případů jsou váhy pro mezispotřebu a tvorbu hrubého fixního kapitálu stanoveny shodně pro všechny sektory, protože nedostupnost komoditní struktury v CZ-CPA 3 za jednotlivé sektory neumožňuje více individuální propočet. Nicméně v některých případech, kde je to možné a účelné, je pro jednotlivé složky užití a sektory zvolen odlišný přístup, např. pro investiční a

⁷ Tvorba hrubého fixního kapitálu je koncentrována pouze do několika vybraných komoditních skupin.

bytovou výstavbu (CZ-CPA 41), kapitalizaci softwaru (CZ-CPA 58 a CZ-CPA 62), kapitalizaci výdajů na výzkum a vývoj (CZ-CPA 72).

Pro stanovení vah jednotlivých sazeb v daných komoditních strukturách byly využity dodatečné datové zdroje, které nabízí podrobnější komoditní členění než tabulky dodávek a užití. Jedná se například o spotřebu domácností podle Klasifikace individuální spotřeby (CZ-COICOP), váhy ve spotřebním koši pro index spotřebitelských cen nebo váhy pro index cen průmyslových výrobců v jednotlivých skupinách. U některých specifických komodit byl zvolený přístup zcela individuální. V mnoha případech rovněž neexistují pro rozdělení komoditní skupiny do jednotlivých sazeb dostatečné datové podklady. V takových případech byly váhy stanoveny na základě expertních znalostí o dané komoditní skupině či o odvětví, která tyto komodity využívá.

Pro vyloučení daně z přidané hodnoty z hodnoty výdajů na konečné užití a mezispotřeby (základní rok 2020) byly použity sazby a váhy roku 2020. Agregáty základního roku očištěné o DPH byly následně rozděleny do jednotlivých sazeb podle vah z roku 2022. Takto rozdělené agregáty do jednotlivých sazeb daně pro rok 2022 jsou použity v tabulce WAR - vložena na první stranu této přílohy.

Souhrnný výpočet WAR

Souhrnný výpočet WAR je prováděn tak, že jsou jednotným způsobem provedeny dílčí výpočty pro každou složku užití v jednotlivých sektorech. Vychází se z hodnoty agregátu za neplátce základního roku 2020, která v sobě obsahuje DPH⁸. Z těchto hodnot je následně vyloučena DPH (tzv. oddanění sazbami roku 2020) a tyto hodnoty očištěné o DPH vstupují do výpočtu WAR. Obdobným způsobem je postupováno s agregáty za rok 2022 pro případ časového posunu sazbami roku 2021.

Tabulka v úvodu popisu shrnuje konečný výpočet vážené průměrné sazby DPH včetně zahrnutí kompenzací za malé firmy u konečné spotřeby domácností (vypočtené za rok 2020 pro účely výpočtu WAR 2022). Všechny složky užití jsou rozděleny do jednotlivých sazeb daně podle vah roku 2022, a tvoří tak celkové váhy pro výpočet průměrné sazby DPH v roce 2022.

Celková hodnota mezispotřeby a tvorby hrubého fixního kapitálu, uvedená v této tabulce, představuje zdaňovanou hodnotu mezispotřeby a tvorby hrubého fixního kapitálu vstupující do výpočtu (tzn. mezispotřebu a tvorbu kapitálu neplátců, a dále tu část mezispotřeby a tvorby kapitálu plátců DPH, u níž nemají plátcí nárok na odpočet daně na vstupu).

---

⁸ Těmito agregáty je upravená spotřeba domácností, mezispotřeba neplátců a tvorba hrubého fixního kapitálu neplátců.